

Els concerts històrics de Carles G. Vidiella

Joan Miquel Hernández i Sagrera

Resumen. *Los conciertos històrics de Carles G. Vidiella*

Carles Gumersind Vidiella (1856-1915) es uno de los pianistas catalanes más destacados de su época; su formación se inició en Barcelona con Joan Baptista Pujol y se amplió en París en 1878, con A. F. Marmontel. Vidiella depuró el gusto pianístico, para alejarse del repertorio habitual de carácter *salonnier* y de las fantasías operísticas e introducir las grandes obras del romanticismo. Ello comportaba también el «concierto histórico», muestra de la incorporación de obras del pasado en la contemporaneidad, que Marmontel cultivó entre sus discípulos y que Vidiella hizo fructificar con excelencia. (F.B.B.)

Résumé. *Les concerts historiques de Carles G. Vidiella*

Carles Gumersind Vidiella (1856-1915) est l'un des pianistes catalans les plus remarquables de son époque; sa formation commence à Barcelone avec Joan Baptista Pujol et s'approfondit à Paris en 1878, avec A. F. Marmontel. Vidiella dépure le goût pour le piano en s'éloignant du répertoire habituel de caractère *salonnier* et des fantaisies de l'opéra ; il introduit les grandes œuvres du romantisme, ce qui comportait également le «concert historique», en introduisant des œuvres du passé dans le mouvement contemporain, ce que Marmontel cultive chez ses disciples et que Vidiella fait fructifier à la perfection. (F.B.B.)

Abstract. *The Historic Concerts of Carles G. Vidiella*

Carles Gumersind Vidiella (1856-1915) is one of the most famous Catalan pianists of his age; he began studying in Barcelona under Joan Baptista Pujol and then moved to Paris, under A. F. Marmontel. Vidiella purified the appreciation of the piano, distancing himself from the habitual *salonnier* repertoires and operatic fantasies, and introducing the great romantic works. This also involved the "historic concert", a demonstration of the incorporation of works from the past into contemporary music, which Marmontel cultivated among his pupils, most notably in Vidiella.

Zusammenfassung. *Die historischen Konzerte von Carles G. Vidiella*

Carles Gumersind Vidiella (1856-1915) ist einer der hervorragendsten katalanischen Pianisten seiner Zeit; seine Ausbildung begann in Barcelona mit Joan Baptista Pujol und er-

gänzte sich in Paris im Jahre 1878 mit A. F. Marmontel. Vidiella feilte am pianistischen Geschmack, wobei er sich vom gewöhnlichen Repertoire der *Salonnier* und von den Opernphantasien distanzierte und die großen Werke der Romantik einführte. Dies schloss auch das «historische Konzert» mit ein, ein Beweis der Einfügung der Werke aus der Vergangenheit in die Gegenwart, die Marmontel unter seinen Schülern pflegte und die Vidiella mit Vorzüglichkeit fruchten ließ. (F.B.B.)

Introducció

No és possible fer un tractament de la música catalana d'un període determinat sense parlar dels seus intèrprets, dels executants.

El meu testimoni vol ressaltar la figura de Carles G. Vidiella (1856-1915) com un dels puntals d'aquest moment des de la vessant interpretativa, en aquest cas del piano.

Es recorda la carrera concertística de Vidiella, sempre en sentit ascendent, des que va arribar de París l'any 1879 protagonitzant els primers concerts a l'Ateneu Barcelonès fins al 1915, any de la seva mort.

Vidiella no va ser un mer intèrpret sinó que en els seus concerts hi havia un rerefons molt més profund, una filosofia o un mestratge que els caracteritzava. Hom recorda els seus concerts com a veritables esdeveniments culturals que tenien com a objectiu donar a conèixer diferents episodis concrets de literatura pianística. El que avui s'anomena «concert didàctic» ja tenia, d'alguna manera, raó de ser aleshores.

En aquesta ponència destacarem els anomenats *concerts històrics* que va protagonitzar Vidiella i el que això va significar per a la cultura musical barcelonina d'aquell moment. Les dates d'això se centren bàsicament en els mesos de novembre i desembre de l'any 1891. Més tard, l'any 1893 va haver-hi una nova tanda de concerts al Teatre Líric també anomenats històrics.

Tenint en compte que aquest Congrés Internacional se celebra a l'entorn de les commemoracions de Joan i Ricard Lamote de Grignon, cal dir que el nostre personatge, Vidiella, va ser amic, tant personalment com professionalment parlant, de Joan Lamote de Grignon.

Dit això i tenint en compte que no té cap més interès que el circumstancial, passem a desenvolupar la temàtica proposada on seguirem els punts següents:

1. Breu relació biogràfica de Vidiella (1856-1915). Aportacions de Vidiella com a concertista de piano i com a professor de piano.
2. Els concerts històrics de l'any 1891 celebrats al Palau de les Ciències.

1. Notes biogràfiques de Carles G. Vidiella. Aportacions de Vidiella com a concertista de piano i com a pedagog

Carles G. Vidiella va néixer el 12 de maig de 1856 a Arenys de Mar, però a l'edat de quatre anys es va traslladar a Barcelona per raons laborals del seu pare. Des de petit ja va demostrar unes aptituds extraordinàries per la música però es pot dir que no va ser fins que va entrar a estudiar amb el concertista i aleshores conegut professor de piano, Joan Baptista Pujol, que el seu aprenentatge va prendre un caire més professional i seriós.

Gràcies a una pensió que li va oferir el seu cercle d'amics, Vidiella va poder anar a estudiar a París amb el cèlebre François Antoine Marmontel. Un any més tard ja va tornar a Barcelona i des de llavors la seva carrera concertística va ser imparable. Paral·lelament a això va fundar una escola pianística que deixà empremta ràpidament.

Després d'aquests breus trets biogràfics, ens agradaria fer referència a un article d'Amadeu Vives¹ dels anys 1923-1924, que ens situarà a Vidiella en un lloc moltes vegades desconegut per nosaltres:

Al impulso de Juan Bautista Pujol se desarrolló la gran época posterior. Pujol fué, además de uno de los más grandes concertistas de su tiempo, el maestro de toda una generación de pianistas, la cual culminó en I. Albéniz, Enrique Granados, Joaquín Malats, Mario Calado y Carlos Gumersindo Vidiella, el más grande de todos. Los que recordamos haber oído las interpretaciones de Vidiella nos parece, al oír las de otros pianistas, aún tratándose de los más grandes, que Chopin, Schumann y Schubert, y aun algunas veces el propio Beethoven, han perdido para siempre, con la muerte de Vidiella, algo de su fragancia.

El virtuosisme en Vidiella està posat al servei de la interpretació per a la seva màxima expressió i perfecció. Parlem d'una escola pianística pura, simple, sense concessions a res més que no sigui la música en majúscules.

«Vidiella fou l'indiscutible mestre de l'escola seria del piano. Verdaderament és ell el mestre dels pianistes catalans. Ell ens ensenyà a tocar Chopin, Schumann i Beethoven. Ell ens tregué del vici de buscar efectes a les obres clàssiques»².

Hem de pensar que Vidiella representa juntament amb Enric Granados, Joaquim Malats, Ricard Viñes i Isaac Albéniz el cim del pianisme català de final del segle XIX i començament del XX.

Tant Granados com Vidiella van brillar com a concertistes a més de com a grans pedagogs. Van formar la majoria de pianistes posteriors. Reberen la influència directa del seu mestre Joan B. Pujol, que a la vegada va ser deixeble de Pere Tintorer. A aquest conjunt de generacions de pianistes se l'ha anomenat *escola catalana de piano*.

Felip Pedrell, amb motiu dels concerts històrics de l'any 1891, va escriure

1. Amadeu Vives. «Música y músicos», 1923-1924.

2. «Els que se'n van: Carles G. Vidiella». *Revista l'Avençada*, 9 d'octubre de 1915.

un article amb el nom de «Vidiella y la escuela catalana de piano»³, en què es fa referència a aquesta escola de piano, que neix de la iniciativa particular i que es caracteritza, entre d'altres coses, pel culte o ensenyament de l'anomenada «música pura». Els grans clàssics com Bach, Beethoven, Mozart i la majoria dels romàntics surten a la llum.

És interessant aquest article perquè ens dóna una idea de l'ambient musical que es vivia a Barcelona, al mateix temps que ens dóna una idea de quin és el paper que jugava el piano en aquella societat. En paraules de Pedrell:

El piano presta utilísimos servicios, no únicamente al compositor, sino que, bien dirigida la educación técnica, inherente al instrumento, puede contribuir y contribuye, a desenvolver el sentido musical de buena parte del público. (...) El piano se constituye como eco no muy lejano de la orquesta. (...) Es realmente de gran eficacia para la educación musical. (...) El público inteligente, disgustado, verdaderamente, de la marcha del teatro en esta capital, no ha tenido, ni tiene hasta ahora, otro aliciente a sus gustos ilustrados que el que le ofrece el culto al clasicismo pianístico.

Felip Pedrell encoratja Vidiella a continuar endavant amb el seu mestratge.

2. Els concerts històrics de l'any 1891 celebrats al Palau de les Ciències

Els concerts històrics de l'any 1891 representen un dels èxits més fulgurants de la carrera concertística de Vidiella. Van suposar veritables esdeveniments culturals amb un ressò aclaparador.

En el curt espai de tres diumenges consecutius, Vidiella passa revista als millors moments de la literatura pianística. Els concerts es van verificar les tardes dels diumenges 22 i 29 de novembre i sis de desembre de 1891. Va escollir l'hemicicle del Palau de les Ciències, edifici construït amb motiu de l'Exposició Universal de Barcelona de 1888 al parc de la Ciutadella, avui enderrocat.

S'anomenen concerts *històrics* no per la rellevància artística a la qual van arribar, sinó perquè s'hi veu reflectida la història del piano desde els seus inicis fins als autors més contemporanis. Els programes d'aquests concerts apareixen ordenats cronològicament desde els primers clavecinistes fins a compositors catalans amics i companys de Vidiella. La programació respon a un dels trets característics del modernisme: l'afició per l'historicisme.

La idea dels concerts històrics ja va germinar l'any 1886. El gust musical de la ciutat està més ben encaminat: entrem en un període de marcat avenç en la composició dels programes, que ofereixen ja una unitat de criteri i una fusió d'estils rarament tinguts en compte fins llavors.

Els recitals que va donar el mestre a la Lliga de Catalunya el tres de novembre de 1889 i, poc després, a l'Associació Musical de Barcelona el vint-i-set de

3. Felip Pedrell. «Vidiella y la escuela catalana de piano». *Diario de Barcelona*, novembre de 1891.

desembre del mateix any, són una perfecta preparació dels concerts històrics posteriors.

El repertori de Vidiella ja havia pres en aquella època una importància excepcional, tant pel nombre d'obres com pel seu valor real. En el programa del recital de la Lliga hi figuraven composicions de D. Scarlatti, Beethoven, Schubert, Weber, Mendelssohn, Chopin, Schumann, Liszt, Brahms i Alió, i en el de l'Associació Musical, de caràcter històric més rigorós, els noms dels autors figuren en l'ordre següent: Rameau, D. Scarlatti, J.S. Bach, Haydn, Clementi, Mozart, Beethoven, Schubert, Mendelssohn, Chopin, Schumann, Liszt i Rubinstein.

Vidiella va protagonitzar nombrosos concerts de beneficència entre l'any 1886 i el 1891, any de celebració dels concerts històrics.

La seva activitat musical va portar-lo també a la presidència de la Societat de Concerts de Barcelona, càrrec que va ostentar durant l'Exposició Universal de 1888, i al qual va ser novament nomenat una vegada finalitzats els anys reglamentaris.

L'octubre de 1890, restablert d'una malaltia que el va privar de tocar el piano per espai d'alguns mesos, Vidiella va oferir un concert a l'hemicicle del Palau de Ciències. Aquest concert va ser organitzat per l'Asociación Musical⁴.

El programa que va interpretar estava integrat per: *Tema amb Variacions en Fa menor* de Haydn, *Scherzo* de la *Sonata en si bemoll menor* de Chopin, *Dansa hongaresa en mi menor* de Brahms i *Estudi en la menor* de Chopin⁵.

Es va comentar que sentint-lo interpretar amb aquella perfecció de mecanisme, «ningú hauria dit que'l concertista hagi passat per una abstinència forosa d'estudi que ha durat mes de mitj any»⁶.

*La Vanguardia*⁷ feia referència a una de les moltes qualitats pianístiques de Vidiella: el perfecte legato.

En sus manos pierden las teclas toda la dureza de la percusión y toda la sequedad del sonido aislado y producen una sucesión prolongada de sonidos que parecen uno solo ondulándose y meciéndose por las escalas musicales. Siempre está bien Vidiella pero ayer estuvo, si cabe, mejor.

Tots aquests antecedents ens serveixen per fer-nos una idea de la reputació guanyada per Vidiella i del prestigi que tenia quan va decidir-se oferir els concerts històrics.

Vidiella tenia el vot unànim del poble. Aquest omplia de gom a gom tota manifestació seva. La sensació que produïa en el públic pot traduir-se en paraules de Joan Salvat⁸:

4. L'Associación Musical estava formada per un petit nucli de professors, aficionats i protectors de la institució que contribuïen a les despeses pagant una quota mensual.
5. *La Renaixensa*, 20 d'octubre de 1890.
6. També *La Renaixensa*, 20 d'octubre de 1890.
7. *La Vanguardia*, 20 d'octubre 1890. En el mateix sentit: *El Brusi*, 20 d'octubre de 1890.
8. Joan Salvat, «Carles G. Vidiella». *Revista Musical Catalana*, 15 de febrer de de 1916.

Aquella (la sensació) era la més plascèvola: lluny de les extremitats a que recorren constantment els virtuoses d'ara i de tots temps, el públic escoltava al nostre pianista en la més agradable intimitat, i s'hi embadalía per complet, perquè al seu entorn tot respirava senzillès, naturalitat i bona fe; però l'enamorava, principalment, el trobar-hi sempre, en les interpretacions del mestre, l'expressió sincera d'un cor d'artista que batejava a l'impuls d'una ànima ardenta sadollada d'ideal.

Apuntats a grans trets els antecedents que van desencadenar la celebració dels concerts històrics, veiem-ne ara els objectius.

A *La Vanguardia* del 22 de novembre de 1891⁹, Joan Puigarrí escriu:

a la simple lectura de dicho programa se hecha de ver desde luego que Vidiella al reaparecer de nuevo ante el público barcelonés se ha propuesto un algo más que el exhibirse como concertista; no ha sido su principal objetivo la ovación que necesariamente había de obtener su indiscutible mérito; se ha propuesto lo que ya hoy es una necesidad en Barcelona, esto es, popularizar las obras maestras de los clásicos del piano al par que dar a conocer la última palabra de los maestros contemporáneos así extraños como propios. (...) Este es un vacío que se deja sentir en una capital como la nuestra donde la afición al piano raya en lo increíble, y bueno es que Vidiella, haciéndose intérprete de esta necesidad, inaugure en sus actuales conciertos la senda que indudablemente habrán de seguir los concertistas contemporáneos que deseen dejar complacida la numerosa pléyade de "amateurs" barceloneses.

Com es pot veure, l'objectiu de Vidiella no és potenciar la seva fama, sinó fer amb el públic de Barcelona el que fa amb els seus deixebles: educar el seu gust musical i familiaritzar-los amb els grans mestres de la història de la música. Es tracta d'un projecte divulgatiu que en gran mesura demostra el compromís assumit per Vidiella amb el seu art.

Vidiella, en sas audicions ó conferencias, musicals, semblava que modestament volgués amagar sos mèrits d'artista y que solzament se proposés donar á conèixer música bona¹⁰.

El 1902, uns anys més tard, Vidiella decideix interpretar les quinze rapsòdies hongareses de Franz Liszt en un sol concert, i, de fet, si es planteja aquest repte, és perquè té el precedent dels concerts històrics i de la resposta del públic davant d'una programació a la qual no estaven acostumats fins llavors. Vidiella va accedir a respondre unes preguntes dels periodistes amb motiu de la preparació d'aquest concert dedicat a Liszt, i ens interessa aquesta entrevista per destacar, en paraules del mateix Vidiella, el que havia significat anteriorment la celebració dels concerts històrics.

Hablaba a usted de hace veinte años; entonces no habría imaginado siquiera la posibilidad de mantener atento a un auditorio durante dos horas con música de un

9. Joan Puigarrí. «Primer concierto Vidiella». *La Vanguardia*, 22 de noviembre de 1891.

10. B. B. «Concerts Vidiella». *La Il·lustració Catalana*. desembre de 1891.

solo maestro. Ahora no solamente lo creo posible, sino seguro, conveniente para el público y para mí. Los conciertos históricos del Palacio de Ciencias, me demostraron que la semilla sembrada en los conciertos pianísticos había germinado; que hay un núcleo importante de personas de Barcelona capaces de comprender las obras musicales en sí, de gozar descubriendo en el sentido expresivo de la música el carácter de su compositor... Gracias a los sembradores de antaño han segado D' Indy y Crickboom, y ...

Assenyalat l'objectiu i d'alguna manera la finalitat d'aquests concerts, passem ara a veure la programació. La programació és potser un dels punts crucials d'aquests concerts i recordem que és degut a la seva programació que els anomenem històrics.

PRIMER CONCERT: 22 de novembre de 1891

I

F. Couperin:	<i>Le bavolet flottant</i> <i>La bandoline</i>
J. S. Bach:	<i>Preludi i Fuga en Do menor</i>
G. F. Haendel:	<i>Giga en La major</i>
L. Beethoven:	<i>Sonata en Fa menor op. 2 núm. 1</i> <i>(Allegro.— Adagio.— Menuetto.— Prestissimo.)</i>

II

F. Schubert:	<i>Moment musical en Do sostingut menor</i> <i>Moment musical en Fa menor</i> <i>Impromptu en La bemoll</i>
C. M. de Weber:	<i>Invitació a la dansa</i>
F. Mendelssohn:	<i>Marxa fúnebre</i> <i>Aurora</i> <i>Serenata</i>
R. Schumann:	<i>Tema i dotze estudis simfònics</i>

III

J. Moschelles:	<i>Reconciliació</i> <i>Conte infantil</i>
F. Liszt:	<i>«Au bord d'une source»</i> <i>«Vals impromptu»</i>
F. Chopin:	<i>Estudi en Do major</i> <i>Preludi en La bemoll</i> <i>Masurca en Si menor</i>
J. Brahms:	<i>Dansa hongaresa en Re major</i> <i>Dansa hongaresa en Mi menor</i>

SEGON CONCERT: 29 de novembre de 1891

I

J. Ph. Rameau:	<i>Gavota i variacions</i>
D. Scarlatti:	<i>Sonata en La major</i>
J. S. Bach:	<i>Preludi i Fuga en Re major</i>
W. A. Mozart:	<i>Giga en Sol major</i>
L. Beethoven:	<i>Sonata en Do menor «patètica»</i>
F. Schubert:	<i>Impromptu en Mi bemoll</i>
F. Mendelssohn:	<i>Variacions serioses</i>

II

R. Schumann:	<i>Novelette</i> <i>Romanza</i>
J. Field:	<i>Nocturn en Si bemoll</i>
A. Henselt:	<i>La fontaine</i> <i>Poema d'amor</i>
F. Liszt:	<i>Consolació</i> <i>Rapsòdia hongaresa núm. 6</i>

III

F. Chopin:	<i>Balada</i> <i>Barcarola</i> <i>Polonesa en La bemoll</i>
E. Grieg:	<i>Dansa noruega</i> <i>Berceuse</i>
A. Rubinstein:	<i>Galop de concert</i>

TERCER CONCERT: 6 de desembre de 1891

I

J. S. Bach:	<i>Gavota i musette</i>
J. Haydn:	<i>Tema i variacions en Fa menor</i>
M. Clementi:	<i>Tocata en Si bemoll</i>
F. Schubert:	<i>Minuet en Si menor</i>
L. Beethoven:	<i>Sonata en Do sostingut menor «Clar de lluna»</i>

II

F. Mendelssohn:	<i>Duet d'amor</i> <i>La filadora</i>
-----------------	--

R. Schumann:	<i>Pourquoi?</i> <i>Au soir</i> <i>Oiseau prophète</i>
F. Chopin:	<i>Estudi en La menor</i> <i>Nocturn</i> <i>Vals</i>
F. Liszt:	<i>Rapsòdia hongaresa núm. 2</i>

III

César Cui:	<i>Polonesa</i>
P. Tchaikowsky:	<i>Melodia</i>
Isaac Albéniz:	<i>Minuet del gallo</i>
Melcior Rodríguez:	<i>Romanza sin palabras</i>
F. Alió:	<i>Marxa fantàstica</i>
L. Millet:	<i>«Catalanescas» (Ballet, Complant, Jovenívola)</i>
A. Rubinstein:	<i>Estudi en Do major</i>

Hi va haver-hi precrítica a la majoria de rotatius barcelonins on figurava el programa dels tres concerts i, moltes vegades, una breu referència a la biografia de Vidiella conjuntament amb uns apunts de la seva personalitat com a artista.

Enric Suñol a *La Vanguardia* recordava la personalitat de Vidiella als primers anys de la seva carrera i la comparava amb l'actual. Deia així:

Los que tuvieran presente al Vidiella que apuntó en su Guitarrista el llorado pintor Simón Gómez; los que le recordáran con su larga, rizada é inculta cabellera, aprisionando malamente sus bucles con apabullado sombrero de anchas alas, levantado el cuello del gabán, suelto de movimientos, erguida la cabeza, viva y brillante la mirada, ofreciendo el aspecto del artista único que saben imaginar ciertos hombres de negocios ó americanos enriquecidos, del bohemio «bon enfant» en la plenitud de su vida de batalla, quedarían hoy asombrados al verle con la cabeza casi al rape, vestido con pulcritud y á la moda, húmeda y fija aquella mirada soñadora y caliente de otros tiempos, con la cabeza algo echada hácia delante como sí, con toda su robustez, no pudieran con ella hombros y cuello, tipo, en fin, del artista «bourgeois» en la madurez de su juicio.

Pero los que le hubiesen conocido por dentro en aquellos primeros tiempos, cuando hacía irradiar del piano del café de las Delicias corrientes de un entusiasmo delirante, si se asomasen ahora al borde de su alma encontrarían al artista de siempre, eternamente joven —iba a decir eternamente niño— de percepción delicada y gusto exquisito, huyendo de cuanto respire vulgaridad, sintiendo y haciendo sentir á sus oyentes toda la poesía que se encierra en las concepciones de los grandes músicos, toda la que humanamente puede transmitirse por medio del piano.

També es van anotar consideracions a la programació, fent esment a la idoneïtat d'aquest programa i a si s'havien interpretat ja a Barcelona.

Aportarem com a exemple les consideracions que va fer Suñol a *La Vanguardia*¹¹. Respecte al programa del primer concert va escriure:

Las dos piezas de Couperin, la «gigue» de Haendel, las dos piezas de Moschelles y el preludio de Chopin que figuran en este programa no creo que sean conocidos públicamente en Barcelona; y aun los dos «momentos musicales» de Schubert tampoco creo que se hayan tocado en conciertos públicos. Las piezas culminantes de esta fiesta son, en mi concepto, la sonata de Beethoven, cuyos adagio, menuetto y prestissimo son de una belleza extraordinaria, y los Estudios Sinfónicos de Schumann, de los que sobresalen, para mí, el tercero y el oncenno, de una fuerza y una expresión sorprendentes.

Fent referència al segon concert continua dient:

Serán nuevas, según creo, para el público barcelonés, en este concierto, la gavota de Rameau, la gigue de Mozart, las dos piezas de Henselt, la Barcarola de Chopin, la danza y la berceuse de Grieg y el galop de Rubinstein. El clou de esta sesión serán, así lo espero por lo menos, las Variaciones Serias de Mendelssohn, y creo que llamarán grandemente la atención la Barcarola de Chopin por su extraordinaria potencia descriptiva y la danza noruega de Grieg, por la deliciosa y vaga poesía que respira.

Pel que fa al tercer concert tenim com a precrítica el següent:

Las piezas nuevas para el público de Barcelona que figuran en este programa son la polonesa del célebre crítico y compositor César Cui, que tanto ruido mueve ahora en París, y las Catalanesas de nuestro paisano Millet. No creo que las tres piezas de Schumann se hayan tocado tampoco en público, pero son algo ya conocidas. Lo especial de este programa consiste en que figuran en él los nombres de cuatro compositores catalanes, todos jóvenes, y uno de ellos, Millet, poco conocido, por lo menos para mí que solo de nombre le conozco. Figura, además, en este programa, la Rapsodia no 2 de Liszt, que es aquella que, con el título de Melodías Tziganas, tantas ovaciones ha proporcionado a Vidiella.

Per acabar amb l'apartat relatiu a la programació dels concerts històrics, cal dir que pràcticament no hi va haver canvis d'última hora; Vidiella va respectar al màxim tot el que es va proposar. Cal dir, però, que quan al segon concert Vidiella es proposava tocar la *Sonata en La major* de Scarlatti, el públic li va suplicar que la intercanviés per l'adagio de la *Sonata en Fa menor* op. 2 núm. 1 de Beethoven amb la qual ja havien pogut fruir el diumenge anterior. Vidiella, complaent com sempre, va accedir als precis de l'auditori. Reproduïrem aquí la impressió que *La Publicidad*¹² va extreure de la interpretació d'aquest fragment:

11. E. Suñol. «Los conciertos Vidiella. Los programas». *La Vanguardia*, 22 de novembre de 1891.

12. «Vidiella». *La Publicidad*, 24 de novembre de 1891.

El adagio de Beethoven es tristíssim, de la tristesa irremediable de Beethoven, y noble en su melodía; al escucharlo acaeció una cosa muy rara en la multitud —que lo era la que llenaba la sala y la galería—; sentíase el silencio y la atención, era perceptible la compenetración de todos los espíritus en uno solo.

No podría expresarse mejor el misterio, sino diciendo que después de cien años, Beethoven tocaba su adagio, y le escuchaba el mayor de sus admiradores. Y cuando terminó pianissimo el último sollozo del adagio, estalló como un crujido tremendo el aplauso de centenares de manos batiendo a la vez.

De la mateixa manera que va repetir aquest número del programa, es va veure obligat a repetir moltes altres obres davant la insistència del públic. El primer moviment de la Sonata «Clar de lluna» de Beethoven que va repetir al tercer concert n'és un altre exemple.

Si ens hi fixem hi ha representats la majoria d'estils i escoles pianístiques. En tots els programes se segueix una mateixa pauta: compositors barrocs, classicisme, romanticisme i a l'últim concert també s'hi troben autors contemporanis.

El període més desenvolupat és sens dubte el romàntic. Vidiella serà apreciat fins al final dels seus dies per la seva excel·lent interpretació de Chopin i de Liszt. Disposem d'un interessant assaig titolat «Parlament sobre Chopin»¹³ del propi Vidiella que demostra la veneració que va sentir Vidiella per aquest compositor. Trobem resposta a molts interrogants del perquè de la seva lectura particular de Chopin.

A diferència d'avui, veiem com els recitals de piano eren molt més extensos: estaven dividits en tres parts, separades, respectivament, per dos descansos. Ara bé, el programa estava format amb ple coneixement de l'efecte que havia de produir en el públic. Gràcies a l'excel·lent disposició de les diferents obres, el públic les va rebre amb delectació i, fins i tot, se'ls va fer curt. Prova d'això és el fet que es demanés la repetició d'alguns números.

En aquell moment aquests concerts van ser del tot fora del comú perquè la majoria dels pianistes, en els seus recitals, interpretaven fantasies, paràfrasis d'òperes i arranjaments de músiques moltes vegades no escrites directament per a piano. Aquest tipus de música estava plagat de «tremolos, arpegis i suspirs», com diria després Vidiella, i, contràriament, el mestre es decanta per una escola pura d'interpretació que respecta al màxim l'estil propi de cada compositor; apareixen amb ell compositors que fins aleshores eren pràcticament desconeguts pel públic barceloní.

Aquests concerts van tenir una gran repercussió per part de la crítica. Aquí en destacarem el més important o el que ens ha semblat més curiós.

*Lo Teatro Catalá*¹⁴ destaca les facultats intel·lectuals de primer ordre de què disposa Vidiella per a la comprensió de les diverses personalitats artísti-

13. Carles G. Vidiella. «Parlament sobre Chopin». *Revista Musical Catalana*, 15 de febrer de 1916.

14. Armando de la Florida. «Vidiella». *Lo Teatro Catalá*, desembre de 1891.

ques que havia d'interpretar. El que sobta és la referència que fa a l'elecció dels autors contemporanis catalans per part de Vidiella:

Mes si que no estem conformes ab nostre amich, al procedir á la elecció d'autors moderns. Y no volem dir mala elecció per part del Albeniz, no; aquest té, no sols un nom conegut, sino respectat en Espanya y fora d'ella; ho direm pe'ls altres tres que, si bé son dignes de consideració com á particulars, com a músichs no representan ni de prop als professors ni als aficionats.

Joan Puiggarí a *La Vanguardia*¹⁵ també destaca la interpretació dels autors catalans, però de manera ben diferent:

En el programa figuraban también varias composiciones de maestros españoles que obtuvieron muy buena acogida, destacándose la «Romanza sin palabras» de Rodríguez Alcántara, composición de mucho vuelo en su factura, idónea para poner de relieve los primores de ejecución de un pianista y en la que el tema melódico se desarrolla con suma delicadeza; la «Marcha fantástica», de Alió, también es recomendable y de seguro efecto por la fibra y seguridad que preside en su desarrollo; el «Minuetto del gallo», de Albéniz, resultó agradable, lo propio que las «Catalanescas» de Millet, que se oyen con gusto a pesar de no ser más que ligeros esbozos.

*La Veu de Catalunya*¹⁶ apunta que Vidiella «fa accessible a totas las inteligencias las composicions mes complicadas dels mestres clàssichs antichs y moderns, fins al punt de fer comprendre y retenir la melodia». Destaca l'excel·lent confecció dels programes i manifesta la seva confirmació a l'hora d'escollir els autors catalans contemporanis. Vidiella és anomenat el «Rubinstein espanyol» i és encoratjat perquè «agafil's trastets y se'n vagi á seguir mon en benefici seu, logrant així escampar son nom que tant honra á Catalunya».

*La Il·lustració Catalana*¹⁷ destaca el següent:

Tant poètic com infatigable, tan vigorós com bon prosòdich, reuneix á més una altra qualitat, y es que revesteix sa execució intatxable ab tal magnificencia que un oblida sentintlo tota la part tècnica y mecánica del concert, y proclama á nostre Vidiella l'artista del piano. Se pot arribar á ser més extens en quant á executant; no's pot ser més exquisit.

Molts anys més tard, es fa ressò en la premsa que Vidiella va ajudar a introduir Beethoven a Barcelona gràcies a la celebració dels concerts històrics. Vicente Ma. de Gibert ho escriu a *La Vanguardia* en un article que té per nom «De cómo entró Beethoven en Barcelona»¹⁸.

15. Joan Puiggarí. «Último concierto Vidiella». *La Vanguardia*, 7 de desembre de 1891.

16. J.G.P. «Concerts Vidiella». *La Veu de Catalunya*, desembre de 1891.

17. B.B. «Concerts Vidiella». *La Il·lustració Catalana*. Tom XII, 1891.

18. Vicente M. de Gibert. «De cómo entró Beethoven en Barcelona». *La Vanguardia*, 29 de juliol de 1927.